

„Tannhäuseri“ saamine ja saatus.

Kui Richard Wagner kevadel 1842 pärast mitme-aastaseid viletsusi ja viintsutusi võõrsil — 1837—39 Riias ja muu aja Pariisis — jälle Saksamaale pöördus, siis sai talle kodumaa piirist fileetlek säärases sügava tähendusega elamuseks, et sellest oma hilisemas autobiograafilises skitsis tunnustab. „Esimest korda nägin Rheini, — lausa pisaratega silmis vandusin ma vaene kunstnik oma saksa isamaale igavest truudust.“

Sihm murdub läbi ja pääseb püsivale maksvusele Wagneri kunstniku isikus too meelusus, mis ainsana võib teha suureks ja jäädavaks iga ehisa kunstniku ande ja loomingu: trüudus oma rahvuspärasurele, juurdumine kodumaa pinnas.

Oletti see peaks olema endastmõistetavus, ei ole seda aga sagedasti kaugelki mitte, nagu teesitab Wagnerigi areng, keda ometi tunneme tihtiiltsimana germaani kunstnikuna: kahekümneühe aastane Wagner mõningas oma kirjutises lausa pühab naeruväärtsiada saksa rahvuspärasureid kunsti taotlusi, muudugi eriti ooperi alal, ning põhjendab ja õhvitab omalt poolt mingisugust internatsionalismi, mida oma varastes ooperites pühab ka tegelikult teostada, jälgides oma tolleagset juhtlauseit: „meisteriks saab,

kes ei kirjuta ei itaalia, prantsuse ega ka saksa laadis.“

Säärane „meister“ oligi juba tõusnud ning saavutanud rahvusvahelise kunisuse: Meyerbeer, kelle eeskütu noor Wagner tuliseit jälgis. Meyerbeerini olid välja kujunenud ooperi kolm põhitüüpi, itaalia aariaooper, suur prantsuse koori- ja ballettooper ning muuskavaimus täiendatud saksa laulmäng; need kolm tüüpi läheneisid teineteisele enam ja enam ning olid annud juba mõningaid segavorme. Kuid selle kolme stiili tihiega kokkusulatamine seadis alles Meyerbeer omale eesmärgiks. „Sel kõigi ooperiloomingu saavutuste rahvusvahelise ühtevoolamise hetkel astub tegevusväljale Richard Wagner,“ kirjutab Müncheni helikunsti akadeemia professor Hermann W. v. Waltershausen, ning jätkab: „Ta juurdub Beethovenis ja Weberis, imeb aga ahnelt endasse kõik internatsionaalse segastiili elementid. Meyerbeeril oli ooperi stiilisugemete rahvusvaheline sünteis näiliselt õnnestunud. Ilmnes aga peagi, et see kokkuvõõrtmine oli süündinud vaid välispidiselt, et puudus nimelt too, mida Goethe nimetab „vaimiseseks sidemeks.“ Küll oleks ta omas suures andes võinud leida jõudu, et ooperi ajaloos kätte võia too koht, millele lõpuks astus Richard Wagner; ka tema oli kooilratitud klassikute najal ning võis kaalule heita toda tugevat ja arenemisvõnnelise romantilist vaimu, mille ta oli omandanud oma õpetaja, abt Vogleri, ja oma sõbra, Carl Maria von Weberi, mõjul. Kuid ka siin sindis too, mida nii tihti õpime tundma kunsti ajaloois: lõplikku otsust ei annud talent, vaid meelusus.“

Meyerbeeril seda meelusust ei olnud. Wagner leidis ta oma rahvuspärasureis, leidis sellega enese ning visis oma geeniusse rahvusvahelisele, tänni püsivale triumfile. Nagu ta kaasaeglased Verdi ja Berlioz'gi, kes samuti kasutasid rahvusvahelisi saavutusi, Verdi vastu võttes Wagnerilki mõjuttusi, kuid ometi alati jäädes esimene itaallaseks, teine prantslaseks.

Wagneri unesti leitud rahvuspärasureis avaldus esmaloones kogu ta pärasureis loomingu rahvuspärasureis ahnestikus, mida ta armuitas „Tannhäuseriga“ alates ja lõpetades „Parsifaliga“ saksa varu rahvalulde ja keskaegse kunstilulde varasalvedest.

„Tannhäuseri“ saamisõngu lõpulise kuu saamisõnki kurikulnas kolmes etenduses Pariisi Suures ooperis